

6 +

АДЫГЭ МаКЪ

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгеим
къралыгъо гъэпсыкӀэ иӀэ зыхъугъэ Маф

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Лъэхъаным игъуаз

Сурэтыр: ЕмтӀылъ Н.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахымэ ыцӀэ зыхъырэр илъэс 85-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ пчыхъэзэхыхъэр тыгъэгазэм и 20 — 22-м МыекӀуапэ щыкӀуагъэх.

Урысыем итхакӀохэм я Союз хэтэу, драматургэу Дэрбэ Тимур ытхыгъэм техыгъэ спектаклэу «Шыу маф» зыфиӀорэр апэрэ пчыхъэм Лъэпкъ театрэм иартистхэм къашыгъ. Режиссеры Адыгэ Республикэм искусствэхэмкӀэ изаслуженнэ ӀофышӀэшхоу ЕмкӀуж Андзор.

(ИкӀуэх я 8-рэ нэклуб. ит).

Щыф кӀуаплӀэ хъушт

Республикэм икӀэлэ шъхьалӀэ изыгъэпсэфыплӀэ зэтэгъэпсыхъагъэхэм шӀэхэу джыри зы къахъошт — къэблэгъэрэ илъэсныкъом Къралыгъо филармонием кыпӀэлӀу чӀыплӀэр къэмышӀэжынынэу зэтырагъэпсыхъашт ыкӀи къэлэдэхэм ямызакъоу, хъакӀэу къаӀохэрэми якӀопӀэшт.

Филармонием ыгулӀэхэр зэрагъэдэхэштхэм имызакъоу, инженернэ псэуалӀэхэу ыгъэфедэхэрэри зэблахъуштых. Квадратнэ метрэ мин 14 фӀедиз хъурэ чыналӀэу кыпӀэлӀулым цыфхэм кызыщакӀухъан алъэ-кӀышт гъогужыыхэр пхырыщыгъэштх, тӀысыплӀэхэр агъэуцуштых, къэгъэгъэ къэгъэкӀыплӀэхэр шызэтырауыштых, розэхэм яаллэе кытеуцошт, къэзы-

гъэнэфырэ пкыгъохэр хагъэуцоштх. Гупчэм бгъэгъэ хъурэе фыжышхо рагъэуцошт, ащ хъэрэнэхэр зэфӀэдэу пальӀэштх.

— ПшъэрылӀ афӀэсшыгъ пстӀэури зэдиштӀэу зы шапхъэ иӀэу зэтырагъэпсыхъанэу. СкверыкӀэр зэрӀэрыфӀэгъуштым имызакъоу, лъэхъаным диштӀэу, нэр ыгъэгъушӀоу шытын фае, — **кыыхигъэщыгъ КъумпӀыл Мурат.**

Лъэпкъ зэгурылоньгъэр пхыращы

Лъэпкъ зэфыщытыклэхэмкӀэ, дин объединениехэм адэлэжъгъэнымкӀэ Советэу Адыгэ Республикэм и Лышхъэ дэжъ щызэхэщэгъэм изэхэсыгъо тыгъуасэ щылагъ.

АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат унашъо кызырэфышхыгъэм тетэу лф-тхъабзэм тхъамэтагъор щызэрихъагъ Адыгэ Республикэм лъэпкъ лфхэмкӀэ, лӀкыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэ-гъухэм адырлӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет итхъаматэу Шхъэлэхъо Аскэр.

Лф-тхъабзэм хэлэжъагъэх Адыгэ Республикэмрэ Пшызэ шӀолъыррэ ащыпсэурэ быслъымэнхэм ямуфтиеу Къэрдэнэ Аскэрбый, Мыекъуапэрэ Адыгеимрэ яархиепископэу Тихон, лъэпкъ общественнэ объединениехэм япашэхэр, министерствэхэм, ведомствэхэм ялӀы-клӀохэр, муниципалитетхэм ялӀэшхъэ-тетхэр.

Шхъэлэхъо Аскэр пэублэ гушылэ кышылэзэ кылуагъ гушхъэбаиныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ ыкӀи гъэпытэгъэ-нымкӀэ къэралыгъо политикэр пхыры-щыгъэным общественнэ лъэпкъ-культур-нэ объединениехэр, дин организацие-хэр чанэу зэрэхэлажъэхэрэр. Цыфхэм яхэгъэгъу шу алъэгъоу, унагъом уасэ фашлэу плугъэнхэмкӀэ, лъэпкъ зэгурыло-ныгъэ ахэлэу зэдэпсэунхэмкӀэ дин организациехэм мэхъанэшхо зэрлӀэр хигъэунэфыкӀыгъ. Дин зэфыщытыклэхэм ягъэпытэн епхыгъэу пшъэрылӀэ заулэ кыгъэунафагъ. Дин организациехэмрэ лъэпкъ общественнэ объединениехэмрэ лф-тхъабзэу зэрэхэлажъэрэм ныбжыкӀэхэр нахъыбэу къахагъэлэжъэн зэрэфаем аналэ тыраригъэдзагъ. Джащ фэдэу гъэсэныгъэмрэ культурэмрэ алъэныкъо-клэ къэралыгъо политикэу зэрэхэлажъэрэм лъэпкъ, дин объединениехэр зэрэхэ-лажъэхэрэм мэхъанэшхо зэрлӀэр коми-тетым ипашэ кыыхигъэщыгъ.

— Республикэм зыпкъ итэу хэхъоны-гъэ ышылэ зилъэкӀыштыр, тыхэгъэгъу

щыпсэухэрэм ящылӀкӀэ-псэукӀэ зыкы-зылӀыштыр общественнэ зэгурылоньгъэ щылӀэ зыхъукӀэ ары, — **кылуагъ Шхъэлэхъо Аскэр.**

Нэужым зэхэсыгъом хэлэжъэхэрэр Адыгэ Республикэмрэ Пшызэ шӀолъыр-рэ ащыпсэурэ быслъымэнхэм я Дин-дэлэжъапӀэ, Мыекъуапэрэ Адыгеимрэ яепархия лфӀэу ашӀэрэм фэгъэхыгъэ къэбархэм ядӀулгъэх.

Республикэм идин организациехэр зэрэздэлэжъэхэрэр, социальнэ мэхъанэ зилӀэ проектхэм япхырыщынкӀэ респу-бликэм ипашэхэр лӀпылӀэгъу къазарафэ-хъухэрэр дин пашэхэм хагъэунэфыкӀыгъ.

АР-м и Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» республикэм игъэцӀкӀэклӀо хэбзэ къулыкӀухэр ыкӀи федеральнэ гъэцӀкӀэклӀо къулыкӀухэр игъусэхэу 2022-рэ илъэсым лф зэрэздашлагъэхэм къатегушылагъ Адыгэ Хасэм ипашэу ЛӀымышхэкӀо Рэмэзан. Ащ кылотыгъ экстремизмэм ыкӀи терроризмэм ащы-ухъумэгъэнхэмкӀэ, лъэпкъ зэфыщыты-клӀэхэр гъэпытэгъэнхэмкӀэ хэбзэ гъэцӀ-кӀэклӀо къулыкӀухэм, министерствэхэм, ведомствэхэм ялӀыклӀохэр ягъусэхэу республикэм ирайонхэр зӀклэ кызы-ракӀухагъэхэр, цыф зэхэхэхэр рагъэ-кӀокӀыхэзэ зэдэгъушылӀэгъухэр зерада-шыгъэхэр. лӀкыбым кыкӀыжыгъэ ти-мылӀэпкъэгъухэр нахъыбэу зыдэс псэупӀэхэм анахъэу аналэ атырагъэтыгъ, ахэм лъэпкъ зэгурымылоньгъэ къахэ-мыхъаным, мамырэу зэдэпсэунхэм кыфеджагъэх.

Лъэпкъ-культурэ объединениехэм Адыгэ Республикэм игъэцӀкӀэклӀо хэбзэ къулыкӀухэм, хабзэм ифедеральнэ къу-лыкӀухэм ячӀыплӀэ подразделениехэм зэдэлэжъэныгъэ зерадырлӀэми зэхэсы-гъом щытегушылагъэх.

КИАРЭ Фатим.

ИлъэсыкӀэ шӀухъафтынхэр афарагъэщэгъэх

ХэушхъафыкӀыгъэ дзэ операциер зыщыклӀорэ шӀолъы-рым ащэцт илъэсыкӀэ шӀушӀэ хыльэр Адыгеим шагъэхъа-зырыгъ.

Мобилизацией кыыхуытагъэхэм ялӀэулӀэ спискэхэр зэхэгъэуцӀох ыкӀи ящылӀкӀэгъэ пкыгъохэр, лӀмэ-псымэхэр, нэмыкӀхэр къащэфых. Ащ нэмыкӀэу тидзэ къулыкӀушӀэхэр кызырӀкӀэлъэ-лугъэхэм тетэу тхъамафэу икӀыгъэм хэушхъафыкӀыгъэ дзэ операциер зы-щыклӀорэ шӀолъырым реанимобилитӀу, лӀзэгъу уцхэр, гъомылапхъэхэр нагъэ-сыгъэх.

— Ренэу хыльӀэхэр афятэгъащэх, ау мыр адрэхэм афэдӀп, сыда плӀмэ Илъэ-сыкӀэр къэблагъэ! Яунэ имысхэми, зӀолӀхэм а мэфӀкӀыр зэхашӀэнэу тыфай. Цыфым нахъ ищыкӀэгъэ пкыгъохэм

язакъоп афэдгъэхъыхэрэр, Адыгеим икӀыгъэхэу хэушхъафыкӀыгъэ дзэ опе-рацией хэлэжъэхэрэм апае шӀухъаф-тынхэри афятэгъащэх, джащ фэдэу письмэхэу ыкӀи откыткэхэу хъохъу фабэхэр зэрытхэр аӀӀкӀэтэгъахъэх. КӀэ-лӀеджакӀохэм ащыщыбэм дзӀкӀолӀхэм зерадырагъаштэрэм ишхъатэу сурӀтхэр, ежхэм аӀӀкӀэ ашӀыгъэ мэфӀкӀ джэгуа-льӀэхэр афарагъэщэгъэх, — **кыыхигъэ-щыгъ Адыгеим и Лышхъэ.**

МэфӀкӀ шӀушӀэ хыльэр тыгъуасэ тидзӀкӀолӀхэу хэушхъафыкӀыгъэ дзэ операциер ишӀолъыр щылӀэхэм афатлуп-щыгъах.

Хэбзэнчъэу зекӀуагъэ

Псауныгъэм лъэшэу егоорэ веществор Адыгэ Республи-кэм щыпсэурэ бзыльфыгъэм гъэбылгыгъӀэ кызырӀеригъэ-кӀокӀыгъэм епхыгъэ уголовнэ лфӀэу кыфызӀэлуахыгъэм ихӀэплӀэн ыкӀэм фӀекӀуагъ.

ЩынэгъончъэнымкӀэ федеральнэ къулыкӀуым и ГъӀорышлӀӀэу АР-м шы-лӀэм Н. Л. Плотниковам уголовнэ лфӀыр кыфызӀэлуахыгъ ыкӀи зэхифыгъ.

ГъӀорышлӀӀэм икӀулыкӀушӀэхэм зерагъэунэфыгъэмкӀэ, 2022-рэ илъэсым, мӀылылфӀэгъум илъэс 45-рэ зыныбж бзыльфыгъэу поселкэу Яблоновскэм щыщ ымышӀэрэ цыфым оды зызэра-шырэ препаратэу «сибутраминер» (бгъӀэфедэ мыхъуцт препаратхэм ахэхъэ) зыхӀэпыр грамм 600-м ехъоу кыщи-щэфыгъ.

Почтэ дунэе каналыр бзыльфыгъэм

кызыфигъэфеди, УФ-м икӀэралыгъо гъунапкъэ кызылӀычи хэбзэнчъэу Адыге-им веществор кыыришагъ. БгъӀэфедэ мыхъуцт препаратыр почтэм кычи-хыжыгъэ щынэгъончъэнымкӀэ федераль-нэ къулыкӀуым и ГъӀорышлӀӀэу АР-м щылӀэм икӀулыкӀушӀэхэм ар къаубытыгъ.

2022-рэ илъэсым шӀӀӀогъум и 7-м ТэхъутэмыкӀое район хыкумым Н. Л. Плотниковар ыгъэмысагъ, илъэси 4 хӀапс условнэу тырилхъагъ.

Унашъом кӀуачӀэ иӀэ хъугъэ.

ЩынэгъончъэнымкӀэ федеральнэ къулыкӀуым и ГъӀорышлӀӀэу АР-м щылӀэм ипресс-къулыкӀу.

Унэгъо шэн-хабзэхэр мӀэпытӀэх

ЗэхӀкыжырэ унэгъо пчъагъэм егъэпшагъэмэ, къэзэрэ-щэхэрэр хӀэшылӀкӀэу Адыгеим нахъыбэ щыхъугъ. Адыгея-статым кызырӀеритыгъэмкӀэ, 2022-рэ илъэсым имӀэзибгъу зӀшхъэгъусэ зэрэхъугъэхэмкӀэ тхыль 2114-рэ респу-бликэм къащаратыгъ. ЗэхӀкыжыгъэхэм ягъэпшагъэмэ, 456-кӀэ ар нахъыб.

НыбжыкӀэ дэдэу зызэгъуагъатхэхэрэм анахыи хӀӀӀотагъэу унагъо зэ-дзышӀэхэрэр зэрэнахыбэм Адыгеястатым испециалистхэм гу лъатагъ. ГушылӀэм пае, мы илъэсым имӀэзибгъу зызэгъуагъатхэхэрэм илъэс 18-м зыныбж нэ-мысыгъэ кӀӀэли 9, пшъэшъэ 85-рэ, зыныбж илъэс 50-м къехъугъэ хъулыфгыи 174-рэ, бзыльфыгыи 131-рэ къахэфагъ. Илъэс 20-м зыныбж нэмысыгъэхэм унэгъо 20, илъэс 50-м зыныбж къехъугъэхэм унэгъуи 107-рэ зедэгъэпсыгъ.

Культурэр, щыІэныгъэр

ЗыкІыныгъэр агъэпытэ

Къэралыгъо гъэпсыкІэ иІэу Адыгеир зыпсэурэр илъэси 100 зэрэхурэм фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэхэм творческэ купхэр чанэу ахэлэжыагъэх. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо академическэ къэшъокІо ансамблэу «Налмэсым» Москва, Кремлым, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Краснодар краим, Урысыем инэмыкІ шьолпырхэм концертхэр къащитыгъ. Адыгеим культурэмкІэ ыкІи искусствэмкІэ и Мафэхэр Москва, фэшъхаф къалэхэм ащыкІуагъэх.

— «Налмэсыр» Тыркуем, Абхъазым, Монголием, Киргизием, Белоруссием, Китаим, нэмыкІ къэралыгъохэм ащылагъ, — къытиІуагъ ансамблэм ихуджественнэ пашэу, Урысыем, Абхъазым, Пшызэ язалуженнэ артистэу, Адыгеим инароуднэ артистэу Хьоджэе Аслъан. — Хэгъэгухэм «Налмэсыр» бэшлагъэу шукІэ ащашІэ, тикъашьохэр лъэшэу агу рехъых. Нахьыбэрэ талукІэ ашлоигъоу ІэгутеащохкІэ тыкыагъэкІотэжы.

УФ-м ФедерациемкІэ и Совет Адыгеим культурэмкІэ и Мафэхэр игъэкІотыгъэу зэрэщызэхашагъэхэр, Къэбэртэе-Бэлыкъарымрэ Къэрэщэе-Щэрджэсымрэ яансамблэ цІэрыІохэр Москва зэрэщыІагъэхэр тарихьым инэкІубгъохэм шукІэ къахэнэжыщтых.

Дунэ фестивалъхэр

Академическэ музыкэмкІэ Дунэе фестивалэу «Музыкальнэ Адыгеир» республикэ филармонием щыкІуагъ. Белоруссием, Абхъазым, Узбекистан, Иран, Урысыем якомполиторхэм аусыгъэ произведениехэр концертхэм ащызэхэтхыгъэх.

Урысыем икомполиторхэм я Союз иправление итхьаматэу Рэщыд Калимуллинэм, Адыгеим

икомполитор цІэрыІоу Нэхэе Аслъан, Къэбэртэе-Бэлыкъарым щапІугъэу Санкт-Петербург щыпсэурэ композиторэу Къэбэрдэкъо Мурат, Абхъазым, Узбекистан, нэмыкІхэм якомполиторхэм аусыгъэхэр фестивалым къыщырагъэІуагъэх.

Къэбэртэе-Бэлыкъарым икомполитор цІэрыІоу Хьалупэ Джебраил фестивалым къыщытиІуагъ искусствэм лъэлкъхэр зэрэзэфыщэхэрэм мэхъэнэ ин иІэу зэрилпытэрэр.

Адыгэ культурэм ифестиваль, концертхэр Мыекъуапэ, республикэм ирайонхэм ащызэхашагъэх. Лъэпкъ Іэпэласэхэм яІофшлагъэхэм якъэгъэлъэгъонхэр Мыекъуапэ, районхэм ащыкІуагъэх. ТІэшъу Нурбий, Гостэкъо Руслъан, Абрэдж Гоцэфыжъ, Гумэ Ларисэ, Сетэ Сафьит, Бэджэкъо Бэлэ, фэшъхафхэм ятворчествэ дунэе шэпхъэ лъагэхэм адиштэхэу зэхэщакІохэм альпытагъ, шлухъафтынхэр афашыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо оредыІо-къэшъокІо ансамблэу «Ислъамыер» Москва, Урысыем ишъолпырхэм ащылагъ, Мыекъуапэ щыкІогъэ фестивалъ

хэм чанэу ахэлэжыагъ. Урысыем, Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароуднэ артистэу, композиторэу Нэхэе Аслъан изэфэхьысыжъхэм къахигъэщыгъ Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу КъумпыІ Мурат, Правительствэм, Парламентым яшлушлагъэ.

Къалэхэм, районхэм культурэм иунэхэу адэтхэр лъэхъаным диштэу агъэцэкІэжъых, кІэу ашлыхэрэм теплъэ дахэ яІ. «Ислъамыем» автобус зэтэгъэпсыхъагъэ къыфащэфыгъ. «Ошъадэм», «Ошъутенэм», кІэлэцыкІу ансамблэхэм хэхъоныгъэхэр ашлых.

Театрэхэр

«Кавказский меловой круг» зыфилорэ фестивалыр яблэнэрэу Мыекъуапэ щызэхашагъ. Абхъазым, Дагъыстан, Краснодар краим, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Адыгеим ятеатрэхэм спектаклэхэр къагъэлъэгъуагъэх. Къахэщыгъэ артистхэм хэушъхафыкІыгъэ шлухъафтынхэр аратыжыгъэх.

Урыс драматическэ театрэу

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ икъулыкъушлэхэм 2022-рэ илъэсыр Іофшлэгъэ дэгъухэмкІэ агъэкІотэжы.

А. С. Пушкиным, АР-м и Къэралыгъо камернэ музыкальнэ театрэу Хъанэхъу Адам ацІэхэр зыхьыхэрэр, кІэлэцыкІу театрэу «Дышъэ къошыныр», АР-м и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахымэ ыцІэ зыхьырэр, районхэм ятеатрэхэр фестивалъхэм чанэу ахэлэжыагъэх.

Музейхэр

КъокІыпІэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкІэ Къэралыгъо музейм и Темыр-Кавказ къутамэ тарихьым, культурэм, нэмыкІхэм афэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъонхэр щызэхашэх. Къэбэртэе-Бэлыкъарым исурэтышІ цІэрыІоу Шъэукъуй Хьамидэ, шІэныгъэлэжъэу Нэгъумэ Шорэ, сурэтышІ-модельерэу СтІашъу Юрэ, фэшъхафхэм яІофшлагъэхэм афэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъонхэр музейм къыщызІуахыгъэх.

Казань щэкІо

Къэралыгъо тарихь-архитектурнэ ыкІи художественнэ музей-заповедникэу «Казань и Кремль» зыфилорэм АР-м и Лъэпкъ музей икъэгъэлъэгъонхэр щэкІох.

Ижырэ лъэхъаным къыщегъэжыагъэу джырэ лъэхъаным нэс адыгэхэм Іашэу агъэфедэщтыгъэм фэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъоным икъызІэлухын АР-м и Лъэпкъ музей ипашэ игуадзэу Шэуджэн Налмэс, Лъэпкъ музейм иІофышІэу Сихъаджэкъо Иринэ, нэмыкІхэри хэлэжыагъэх.

— Къэгъэлъэгъоныр 2023-рэ илъэсым, мэлпылфэгъум и 16-м нэс Казань щыкІошт, — къы-

тиІуагъ АР-м культурэмкІэ и Министерствэ иотдел ипашэу Шэуджэн Бэлэ. — Лъэпкъ искусствэр хэгъэгум нахьышІоу щашІэным фэшІ тапэкІи нэмыкІ къэгъэлъэгъонхэр зэхэтщэщтых.

Культурэм хэхъоныгъэ ышІыным фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэхэр Адыгэ Республикэм щэгъэцакІэхэзэ тхыльеджапІэхэр зэтырагъэпсыхъажъых, лъэхъаным диштэрэ техникэр ачІагъэуцо.

Москва рагъэблэгъагъэх

Мыгъэ Урысыем щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэрэ акултурнэ кІэнрэ я Ілъэс. Ащ изэфэшлыжын ехьылІэгъэ зэхэхъэу джырэблагъэ Москва щыкІуагъэм АР-м и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсыр», кІэлэцыкІу ансамблэу «Мыекъуапэ инэфылъэхэр» рагъэблэгъагъэх. Тиартистхэм лъэпкъ культурэм ибаиныгъэ зэхэхэм къыщагъэлъэгъуагъ.

Культурэм, искусствэм цІыфыр аІу, щыІэныгъэм фагъасэ. Зэлъэпкъэгъухэм языкІыныгъэ гъэпытэгъэным фэгъэхьыгъэ концертхэу «Налмэсымрэ» «Кабардинкэмрэ» зэгъусэхэу къагъэлъэгъуагъэхэр лъэпкъ культурэм итарихь хэкІокІэщтхэп. Лъапсэу ашлэгъэм зырагъэушъомбгъузэ ягъэхъагъэхэм зэрахъагъэхъоштым щэц хэлъэп. Шлушлагъэу яІэр 2023-рэ илъэсым къятэжынынэу, дунаим нахь цІэрыІо щыхъунхэу афэтэлэ.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

ГъашIэм лъэмыджыр ипытапI

Адыгэ шьолырыр ыгъэдахэу, ыпсэ емыблэжъу лъапкым фэлэжыгъэ Бибэ Мурат Фицэ ыкыом исаугъэт Мыекъопэ районым ит IофшIапIэу «Руфа-Турым» кыщызэуахыгъ.

— Тэ, зэныбджэгъухэм, зедгъашти, Бибэ Мурат ишлушIагъэ цыфхэм нахышлюу алыгъдгъэлэсыным фэшI саугъэтыр дгъэуцунэу итхыуагъ, — кылуагъ зэхэщэкIо купым хэтэу ЛыхыукIэ Азмэт. — Сырыфыбг (Руфабго) Урысыем, IэкIыб хэгъэгъухэм ашаригъэшIэным изакъоп Бибэ Мурат зыпылыгъгъэр. ЗекIо Iофым Адыгеим зыщыригъэушъомбгъузэ, лъапкь культурэм, шэн-хабзэхэм язехан лъэпсэшIу фишыгъ.

Игупшысэ лъапкым рипхы-зэ Бибэ Мурат кытхэтыгъ. Адыгэхэр зэбгырыдзыгъэхэу IэкIыб хэгъэгъухэм ащэпсэх. ХыкIэу кыахэхэрэм Адыгеир аригъэшIэнэу зэрэфар ищыIэ-ныгъэ кыщигъэлъэгъуагъ.

Пэсэрэ адыгэхэм кужьыр кызырагъэкIыщтыгъэм, адыгэ хыалыжъом, адыгэ къэбым, нэмыкIхэм афэгъэхыгъэ зэхэхэхэр Сырыфыбг шызэхихэхэ-зэ, «Руфа-Турым» Сыбыр, Ленинград хэкум, Москва, Кыблэм, Темеыр Кавказым, IэкIыб хэгъэгъухэм ащыпсэххэрэм якIуапIэ, зыгъэпсэфыпIэ хыгъэ. Псыкьефэххэм ядэхэагъэ гушы-IэкIэ хыкIэхэм кыралотыкIын амылэкIэу нэпэплъ сурэтхэр атырахыгъу бэрэ тарихылапIагъ.

— Бибэ Мурат спортсмен цIэрылуагъ, атлетикэ онтэгъум-кIэ хэгъэгъу, дунэе зэнэкъокъу-

хэм медальхэр кыащыхыгъэх, — кыщылуагъ зэхэхэхэм Адыгэ Хасэм игъэцэкIэкIо куп хэтэу, отставкэм щыIэ полковникэу ЦыкIушъо Аслъан. — Мурат фэгъэхыгъэ шIэжэ зэнэкъокъоу Адыгэ Хасэм зэхихагъэм республикэм атлетикэ онтэгъумкIэ спортсменхэм яIэпIэсэныгъэ кыщыгъэлъэгъуагъ. Зэхэхэхэм Мурат илахылхэр, ныбджэгъухэр, илофшIагъэ зыгъэлъапIэхэрэр хэлэжыагъэх.

Гушхо иIагъ

Адыгэ Республикэм и Парламент иапэрэ Тхьаматэу Лылуужъу Адам игукъэкIыжъхэм тацигъэгъозагъ:

— 1990-рэ илъэсхэр кыныгъэх. Республикэм и Президентэу а лъэханым щытыгъэ Джарымэ Аслъанрэ сэрырэ

Бибэ Мурат тыригъэблагъи, мы чыплэхэм ташылагъ. Къушъхэхэм, чыгъхэм, псыхыом тIаплъызэ Мурат имурадхэр кыт-филотэгъагъэх.

Лъэмыджыр агъэлси нэпкьхэр зэрипхыгъэх. Шхалэхэр, адыгэмэ ятарихъ, лIапкым ищыф цIэрылохэм, адыгэ шэн-хабзэхэм, нэмыкIхэм афэгъэхыгъэ сурэтхэр, нэрылэгъу Iэпылэгъухэр пчэгум кыщэлъагъох. ЛIахыомэ ячыгъхэр агъэтысхыагъэх. Ижырэ адыгэхэм яшагъуагъ кыщызэуахыгъэх. Адыгэ къуаеом, шъхалым, шыкIэпщынэм, унагъом кылэжыгъгъэр зэрихыплэжырэ коныр, чэтэ-щыр, фэшъхыафхэри нэгум кыкIэуагъ.

— Ригъэжырэ Iофыр гъунэм нигъэсыныр Мурат шэнышIу фэхыуагъ, — кытилуагъ Бе-

джалды Амербыл. — Шысэ зытхыпхы цыфэу тIаытэщтыгъ.

— Лъапкым, цыфхэм афишIэрэм кытегушыIэныр ишэныгъэп, — зэдэгущыIэгъур лъегъ-кIуатэ Дунэе Адыгэ Хасэм ипрезидент иупчIэжыгъоу МэщфэшIу Нэдждэт. — Лъыдгъэ-кIотэн фаеу, ныбжыкIэхэм шысэ афэхыунэу IофшIагъэу Мурат кытфигъэнагъэм гушхы-ныгъэ кытхельхыгъ.

Бибэ Мурат иунагъо, илахылхэр зэлукIэгъум хэлэжыагъэх. ЛIахыом ыцIэкIэ Бибэ Руслан зэхэхэм кыщыгушылагъ. Саугъэтыр зыгъэуцугъэхэм, зэхэхэм кыкIолIагъэхэм «тхы-шъуегъэпсэу» кыариложыгъ.

...Уахътэр псынклэу лъэкIуатэми, гукъэкIыжыр жьы хьурэп. Адыгэ Республикэм икыралыгъо гъэлсыкIэ игъэпытэн Бибэ

Мурат илахышIу хишыхыагъ. Тренер цIэрылоу Хьуажэ Мэджы-дэ ипашэу хэгъэгъу, дунэе зэнэкъокъухэм щытхыуцIэу кыащыдихыгъэм Адыгеим ыцIэ спортышхом щилэтыгъ. Иныбджэгъухэм зэхэхэхэм кызырэшIауагъэу, Бибэ Мурат щыIэныгъэм имузыкантэу щытыгъ. Орэдышъоу кыхидхэрэр, лъэханым щыпхырищызэ, лъапкым, республикэм ис цыфхэм гукIэ зафищэищтыгъ. ШушIагъэм лъэпсэшIоу иIэр щыIэныгъэм илъэмыдж тфэхыгъ.

Псыхыоу Сырыф, къушъхыу Сырыфыбг, псыкьефэххэм уяплъызэ мээ кIырым ухахъэ зы-хыкIэ, Бибэ Мурат тыригъусэу адыгэ чыгъхатэхэр тигъэлъэгъухэ шIоигъоу кытфилуатэщтыгъэ кыэбархэм зафэогъэзэжы. ЗэлъашIэрэ археологэу Тэу Аслъан изэфэхысыжъхэм кыащы-хыгъэщыгъ Бибэ Мурат илоф-шIэнкIэ лъапкыбэ зэфищэн зэриплэкIыщтыгъэр. Мыекъуапэ кыщыхыгъэ нарт шъаом Адыгеим ныбджэгъубэ щырилагъ. Уичыгу, уихэгъэгъу шIу плъэгъун-хэм фэшI ятарихъ, якультурэ, шэн-хабзэхэр пшIэнхэ зэрэфар ищыIэныгъэ кыщигъэлъэгъуагъ. ШыкIэпщынэм ибзэлсхэр зыгъэжынынчыхэрэм лъапкь орэдышъоу кырагъалорэм едэлуныр ыгу рыхыщтыгъ.

«Сэ укыисфэмыгумэки!» зы-лорэм нахъ уфэгумэкIыпхыу зэрэщытыр Бибэ Мурат дэгъоу кыгурылощтыгъ. ШыкIэпщынэри тIадыгэ музыкальнэ Iэмэ-псымэ-хэм пытэу кыахэуцожыгъ. Мурат зыгъэгумэкIырэ Iофыгъохэ-ри щыIэныгъэм щылыкIотэгъэх.

— ГъашIэм илъэмыдж зыгъэ-пытэхэрэм Бибэ Мурат ащыщэу тэлытэ, — кытилуагъ Адыгэ Хасэм итхьаматэу Лымыщэкъо Рэмэзан. — ИлофшIагъэ тэ, ныбджэгъухэм, ныбжыкIэхэм, шIэжыр зыгъэлъапIэхэрэм, шысэшIу тфэхыу. Тхьэм джэнэт лъапIэр кырет. Саугъэтыр фэзыгъэуцугъэхэм гъунэ имыIэу тафэраз.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Фундаментальнэ ушэтынхэм я Урысые Фонд игрант (мылкъу Iэпылэгъу) кы-рахыгъэу илъэсищ хыгъэу музей Iофы-шIэхэр Урысыем ыкIи Тыркуем адыгэ сурэтышIэу ащылажъэхэрэм афэгъэхы-гъэ электроннэ энциклопедиер афызэ-хагъэуагъ. А уахътэм кыкIоцI Къэбэр-

Адыгэ Мона Лиза

КъокIыплэм щыпсэурэ лъапкьхэм яисскуствэкIэ кыралыгъо музейм и Темеыр-Кавказ къутамэ илофышIэ куп Сулейман Фатимэ япашэу Тыркуем кIуагъэхэу научнэ экспедицием хэлэжыгъ.

тэе-Бэлыкыарым, Къэрэщэе-Шэрджэсым, ТыркуемкIэ — Истамбыл, Анкара, Дюз-дже, Бодрум, Къайсырэ, Самсун музейм илофышIэхэр ащылэжыагъэх. Адыгэ сурэтышIэ 190-мэ ятворчествэ фэгъэхыгъэ кыэбархэр аугъоигъэу энциклопедиер рагъэкIугъах. Ахэм япчыагъэ джыри кызырэхэхыщтым тыщагъэгъозагъ.

Экспедицием хэтхэм мызыгъэгум гъэхэжыгъэ гъэнэфагъэ афызэшIокIыгъ. Зытхыгъэр амышIэщтыгъэ сурэтэу адыгэ бзылфыгъэ пщынаор зэрытыр зилэшIагъэр кыахыгъэщыжыгъ. Ар Токъ Невзат, Газиантеп щэпсэу. Профессорэу Пашты Мадинэ яIэпылэгъоу сурэтышIым телефонкIэ дэгущыIагъэх. Тыркуем щыпсэурэ анатоліе адыгэхэм бзылфыгъэ пщынаом исурэт лъэшэу агу зэрэрихырэ Невзат кыIотэгъ. Сурэтэу ышIыгъэ шыпкьэр ежэ иунэ кынагъэу Iэлэлэсэм илэшIагъэхэм ахэт.

Невзат ишъэогъухэм сурэт тхыгъакIэр апэдэдэ зальэгъум, агу зэрэрихыгъэм щэхыу хэмылэу сурэт ащ тырахи Германием агъэхыгъагъ. Ащ апэрэ фото-копииплIыр кыщашIи Тыркуем кыафа-гъэхыжыгъ.

Уахътэ тешIэ къэс адыгэ бзылфыгъэ пщынаом исурэт зылэжыгъэр ыгу хап-кIэу, нахъ зэбгырыкIэу хыгъэ. Зыгорэм темыхыгъэу, Сэтэнэе гуащэм фэдэу, адыгэ бзылфыгъэ пщынаохэм язэхэу-бытэгъэ образэу ар зэрэщытыр Невзат кылуагъ. Ынэгъу кыкIэуагъэ бзылфы-гъэ напэр ышIышъуным пае сурэтышIым Iоф зэришIэрэ щеткэм ыцIпэкIэ ар ытхыхыагъ. Нэлцэ псыгъо кIыхыэмэ кыащIэплIырэ нэшхо дахэхэм зы чэфын-чыагъэ горэ ахэушъэфагъэ фэдэу бзыл-фыгъэ сурэтым кыпшIуегъэшIы.

Экспедицием хэлэжырэ шIэныгъэ-лэжыхэм яIэпылэгъоу адэлэжырэ Пашты Мадинэ кырилотыкIыгъэ еплъыкIэмкIэ,

я XX-рэ IлэшIэгъум ия 70-рэ илъэсхэм адыгэхэм якультурэ аккордеоныр кыа-хыгъэу ыублэгъагъ. Ащ дакIоу адыгэ бзылфыгъэ пщынаохэм яуахътэ икIи хыулыфыгъэ пщынаохэр нахыбэ хыуау кызыщэжыгъэу уахътэм тэфэу сурэтыр ашIынэу хыгъэ. Зэманэу блэкIыгъэм фэзэщэу фызэлплэкIыжырэм фэдэ плъышъо арынкIи хъун сурэтым кыезы-тырэр. Ар шIэныгъэлэжыым иеплIыкI.

Сыдэу хыгъэми, IэкIыбым щыпсэурэ адыгэхэм мы сурэтыр якIэсэ дэдэу яунэхэм, Iоф зышIагъэ офисхэм, Ады-гэ хасэхэр зычIэт унэхэм ащыплэгушIт. Адыгэ Мона ЛизэкIэ ащ еджэх. Фото-копие мини 3 тырахыгъэу адыгэхэр зэрыс кыралыгъуабэхэм ар арыхыагъ. Пщынэр зылыгъ адыгэ бзылфыгъэр адыгэ мэкъамэм, адыгэ культурам, адыгэ бзылфыгъэм идэхэагъэ ясаугъэту хыгъэ.

ТЭУ Замир.

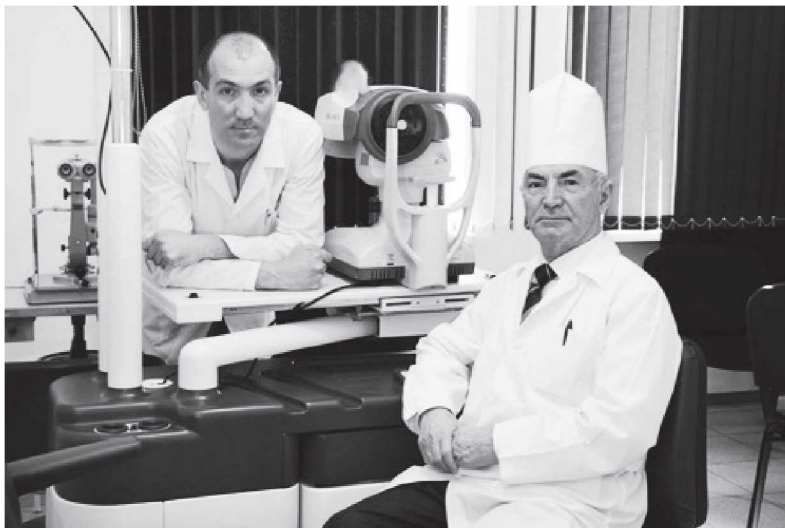
Иэшлагъэм кыыхуигъэшлахэр

Дохутыр-офтальмолог цларыуэ Афлэунэ Марат Иэшлагъэ хуэхунур иджыри курыт еджаплэм цлэсу кыыхахуэ цытащ. Ар икли гъэшлэгъуэнтэкым, абы и адэ Афлэунэ Анатола а луэхум кыыхуигъэшлэ зыхужалэ, нэ узыфэхэм елэзэ дохутыр лъэрызехьэт.

Тхьэшхуэм кыибгъэдилъхьа зэфлэклым Анатола щыхигъэхуаш Осетие Ишхьэрэм и къалашхьэм (абы щыгуэ — Орджоникидзе) дэт медицинэ институтым. 1958 гъэм ар ехьулэныгъэклэ кыухаш, иужьклэ Урыху къуажэм дэт амбулаторэм и унафэшлу илъэсипплкэ лэжъаш. Адэклэ абы и цлэныгъэм щыхигъэхуаш Ленинград дэт, Павлов И. П. и цлэр зезыхьэ Япэ медицинэ институтым и ординатурэм. 1969 гъэм щегъэжьауэ 2006 гъэ пщлондэ Афлэунэ Анатола Налшык дэт Республикэ клиникэ сымаджэщым нэм щелэзэ и къудамэм и унафэшлу лэжъаш.

ОФТАЛЬМОЛОГИЕМ и зылыхьэ нэхъыщхьэу цыт нэм и микрохирургие унэтлыныгъэр ди деж кыыщызэыгъэлэщар аращ, Урысей Ипщэм япэу нэм нэджыж лэрышлэ игъэтлысхьэнымклэ операцэхэр езыгъэклуэклын цлэзыдзари Анатолащ. Ар медицинэ цлэныгъэхэмклэ кандидатщ, КъБР-м Узыншагъэр хьумэнымклэ и министерствэм штатым хэмьт и офтальмолог нэхъыщхьэу цытащ. Шлэныгъэм, лэжыгъэм щызылэригъэхьа и ехьулэныгъэхэм папщлэ абы кыыхуагъэфэщаш «КъБАССР-м щылых зилэ и дохутыр» цлэ лъаплэр. Нэм и микрохирургие унэтлыныгъэр егъэфлэклуэным ар жьиджэру телэжъаш илъэс 50-клэ. Афлэунэ Анатола и лэжъэгъу

гупми, зэлэза сымаджэхэм я дежи сытым щыгуэи пщлэшхуэ щилащ, ноби абы и зэфлэкыр ялпытэу апхуэдэщ. Абы и луэхушлэфэм, и лэжыгъэм теухуауэ цыыхуэм къабгъэдэкл псалъэ гуапэ куэд абы и бынхэм зэхашащ икли, шэч хэлъкым, езыхэм я Иэшлагъэр кыышыхахым абыхэм мыхьэнэ гуэр а луэхум зэрыщагъэзэщлащ. Унагъуэ жьэгум и гуащэ, адыгэбзэмрэ урысыбзэмклэ егъэджаклуэу цыта Зое щхьэгъусэм и цлэгъэкъуэнышхуэт, сыт хуэдэ луэхуми тригъэгъушхуэрт, адэр я быныщым я гуазэу зэрыштыным гульытэ-шхуэ хуишлэрт. Анэ лушым ар къехьулэлащ икли абыхэм я гъащлэм шапхьэ зытрах цыху нэхъыщхьэу хэтыр я адэрщ. Гъэшлэгъуэнтэкым абы я бынитыр — ипхьу нэхъыж Мадинэрэ я цлалэ Маратрэ — адэм и лъагъуэм зэрыриклуэ-жар. Мадинэ КъБКъУ-м и медицинэ къудамэр, академик Федоров С. и цлэр зезыхьэ, «Микрохирургия глаза» медицинэ къэхутэныгъэ центрым и ординатурэр кыухаш. И Иэшлагъэм щыпэрыуаш Налшык дэт Республикэ клиникэ сымаджэщым нэм щелэзэ и къудамэм, мы зэманым Калининград щолажъэ. Япхьу етуанэ Маринэ экономистщ. Марат и щхьэгъусэ Залини медицинэм а и унэтлыныгъэр зыхэтыр,

ар нейроофтальмологщ, Республикэ клиникэ сымаджэщым нейрохирургиемклэ и къудамэм щолажъэ.

Марат и гугъу пщлымэ, ар КъБКъУ-м и медицинэ факультетым цлэмытлысхьэ щыклэ медицинэ лэжыаклуэ хьуну хунэсат. Курыт школым и класс нэхъыжхэм щеджэу, адэм и чэнджэщклэ, абы Республикэ клиникэ сымаджэщым санитару лэжъэн щыщидзаш, и гъащлэр зытрихуэну Иэшлагъэр зыхуэдэм нэхъ кууэз икли лэныкыуэ куэдклэ щыгуагъэ хьун папщлэ. 1990 гъэм ар цлэтысхьащ КъБКъУ-м и медицинэ факультетым. Абы щыгъэклуэ илъэсхэр гуапэу игу къегъэклыж Марат икли кыыхе-

гъэщ кыыхахуэ унэтлыныгъэмклэ цлэныгъэ куу абы зэрыщызригъэгъуэтар, и егъэджаклуэу щытахэм нобэр кыыздэсым фышлэ яхуэшлэ.

1996 гъэм Афлэунэ Марат цлэтысхьэжаш Москва дэт, Урысей медицинэ академием, илъэсиптлэ дэклири, а еджаплэм и аспирант хьуаш. 2001 гъэм «Клинические и судебные медицинские аспекты ожоговой травмы глаз» флэщыгъэр зилэ и кандидат лэжыгъэр цлэныгъэ утыку кырихьаш.

Налшык кыигъэзэжа нэужь, Марат лэжъэн щыщидзаш Шэджэм район сымаджэщым, абы кыдэклуэуи Республикэ клиникэ сымаджэщым плащлэгъуэклэ

дэлэпыкыуныгъэ щрагъэгъуэт и лэнатлэм дохутыру щылащ. 2006 гъэм Афлэунэ Анатола пенсэм щыклэуэм, КъБР-м Узыншагъэр хьумэнымклэ и министерствэм ар зыпэрыта лэнатлэр, сымаджэщым нэм и микрохирургиемклэ и къудамэм и унафэшлэ къалэныр, хуигъэфэщаш медицинэ цлэныгъэхэмклэ кандидат, лэжыгъэ и палъэ фылуэ зыщлэ, категория нэхъыщхьэ зилэ дохутыр, апхуэдэуи кыызэгъэпэ-щаклуэ лэзэу зыкызыгъэлъэгъуа Марат.

Марат нэм епха сыт хуэдэ узыфэри цыуагъэншэу къехутэри, ехьулэныгъэ илэу егъэжуж. Хирургие и лэныкыуэклэ абы и зэфлэкхэр кыыпхуэмыллытэнщ, куэд щыгуагъэщ операцэ гугъу дыдэри абы лэзэу зэрыригъэклуэклыфым. Апхуэдэ лэзагъэм хуэклуэфыркыым дохутыр псори, емызэшу зи цлэныгъэм, зэфлэклым хэзыгъэхуэну хушлэ-кыурщ ар кыызэхьулэр. Афлэунэм куэдэ кыыхуиуаш сымаджэ кыыхуашам и щытыклэм теухуауэ плащлэгъуэклэ луэхур зэхыгъэку операцэ ищын хуей щыхьа. Мис апхуэдэхэм дежщ налуэ щыхьур дохутырым и зэфлэккыри лэзагъэри здынэсыр.

Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэухэр куэдэ гупсысэу кы-щлэклынукукым, офтальмолог нэхъыфлэ кыышальхьуэклэ. Куэд-дыр флы дыдэу щыгуагъэщ къэралым и къалэшхуэхэм щылэ клиникэхэм щылажъэ Иэшлагъэл цларылуэхэм ехьэхуэуфын нэ дохутыр лэзэ ди щыналъэми зэрыщылэм. Медицине дунейм зи цлэр фыклэ щызыгъэлуа Афлэунэ Марат апхуэдэ пщлэр, цларылуагъэр кыыхуиуаш и Иэшлагъэм хуей лъагъуныгъэм.

АППАЕВЭ Жаухар.

Лыгъэ щлаплэ лы иклуадэркыым

Адыгэхэм ди хабзэ дахэхэм ящыщ дунейм кыитхьа сабийым щыцлыклу дыдэм кыышлэздэуэ гульытэ хуэщыныр. «Иэмыщлэм иджэрэзэну плэрэ?» — жыплэу узылуплэ а цыклум хуэгъэзауэ нэхъыжхэр мэхьахуэ: «... И адэ-анэр, кызыхэкла и лъэпкыыр зыгъэпэжын, жылэр зэрыгушхуэн цыху кыыхэклыну». Алыхьым зэрелъэу а псалъэхэм куп-щлэшхуэ ялэщ. Шлэблэм хуэгъэза а хуэ-псаплэр нахуаплэ зыхуэхуэ адэ-анэри ехьулащ.

Адыгэхэм ди мащлэкым лъэпкыыр зэрыгушхуэхэр, зэрыпагэхэр. Апхуэдэхэм я шапхьэ щыкуэдщ ди тхыдэ блэклами, щымащлэкым зэлэщлэуэныгъэ тклий щытыклэм къэралыр щит иджырей зэмани. Адыгэ лъэпкыым и бынхэм ящыщ

куэдым лыгъэ яхэлъу зыкышцагъэлъагъуэ Урысей Федерацим Донбассыр хьумэнымклэ Украинэм щыригъэклуэклэ дзэ операцэ хэхам. Апхуэдэ щлалэ хахуэхэм халытэ и лъэпкыыр имыгъэуэклэуэ, пщэрыл кыыхуашлэ дэтхэнэ къалэныр жэуаплыныгъэ лъагэ пылэу а щыналъэм щызэфлэзых Шагыр Залымбэч.

Къулыкыур щырихэклэ щыналъэм щеклуэклэ зэхуэу гуащлэхэм ящыщ зым хэту, сержант нэхъыж Шагырым лыгъэрэ хахуагъэр хэлъу зыкыгъэлъэгъуаш. И унафэм цлэт зауэлхэр щыгууэ, Залымбэч ихьумэрт урысеидзэм зыщыгъэбыда щыплэр. Набдзэгубдзаплэу зи къалэныр езыхьэклэ адыгэ щлалэм гу лъытащ кы-пэщлэт дзэхэм я диверсант-гласхьэщлэх гугу лэцэкклэ зэщлэуэдащ. Радиоэппы-щлэныгъэр кыигъэсэбэпри, сержант нэхъыжым абыклэ хьыбар яригъэшлэщ командованием. Дэлэпыкыуэгъу хьунухэр къэсыным емыжъуэ, ар и ныбжъэгъу зауэлхэр и гъусэу, япэщлэуаш зи бжыгъэклэ нэхъыбэ хьу бийм. Щытыклэр кызырэмыклуэ хьуат, атлэми ди зауэлхэр кыклуэтыртэкым. Зэлэщлэуэныгъэ тклим хэту, Шагырым зауэлэ губгъуэм кырихаш улэгъэ хьэлъэ хьуа и ныбжъэгъуищ. Ахэр шынагъуэнышэ щыплэм ныхьэсри, и лэнатлэм пэрыуэжаш Залымбэч. Абдеж къэсаш дэлэпыкыуэгъу хьуа ди зауэлэ гупыр икли луэхур и клэм нагъэсаш.

Апхуэдэ зэзауэ гуащлэм хэту кыигъэлъэгъуа акылыфлагым, лыгъэмрэ хахуагъэмрэ папщлэ, апхуэдэуи улэгъэ хьуа и ныбжъэгъухэр укыплэм кызырэ-рихэм щхьэклэ, УФ-м и Президентым и

Указым ипкы итклэ, 2022 гъэм и фокладэм и I-м адыгэ щлалэм кыыхуа-гъэфэщаш Жуковым и медалыр. А къэрал дамыгъэ лъаплэр зрат хабзэр зи лыгъэрэ хахуагъэклэ адреихэм къахэ-белджылыкклэ, зи къалэныр и псэ емы-блэжу зыгъэзэщлэ зауэлхэрэщ. Апхуэдэщ адыгэ щлалэ хахуэ Шагыр Залымбэч.

Ар и япэ къэрал дамыгъэккым Залымбэч. УФ-м и хьэуа-десантыдзэхэм илъэс 15 лъандэрэ къулыкыу щызыщлэ Шагырым нэхьапэкклэ кыратахэм ящыщ «Зауаплэм щызэрихьа лыгъэм папщлэ», «Хахуагъэм папщлэ», «Дзэ къулыкыу кызырэышхьэжаныклэм папщлэ» медалхэр, «Хьэуа-десантыдзэхэр зыхэтэ зауэхэм я ветеран» дамыгъэр, щытхьу, фышлэ тхылхэр. Къэралым и дзэхэр эдигъэклуа «щыплэ пщтырхэм» щылэу, десантник хахуэм кыигъэлъэгъуа зэфлэклэ лъагъэхэм къапэклуаш а къэрал гупы-тэшхуэр.

Кыклуэт зымыщлэ, нэхъыжхэм кы-хуашлэ унафэр и щхьэм япэ изыгъэщ апхуэдэ щлалэуш Залымбэч зэрагъэсар и адэ-анэм. Ахэр Лэскэн районым хыхьэ Лэскэн Етуанэ къуажэм щыщ зэщхьэ-гъусэхуэ Шагырхэ Зауррэ Светланэрэщ (ар Къардэнхэ япхьуш). Абыхэм я уна-гъуэм мызэ-мытлэу къагъэхьаш а къуэ закъуэ Залымбэч къулыкыу щыщлэ дзэ частым кыкклэ фышлэ, щытхьу тхылхэр.

Адыгэ щлалэщлэм хужалэ псалъэ гуа-пэхэм, кыыхуашлэ къэрал гупытэ лъа-гэм, дауи, гукыдэжышхуэ къаритащ адэ-анэм. Абыхэм зэрыжалэмклэ, За-лымбэч зэрысабийрэ жылэщлэу, гууэ-лы-уэ илэу, цыху шабэу, апхуэдэуи жану

кыэхуаш. Спортым, техникэм дахьэхуэ кыэхуауа щлалэм флы дыдэу кыухаш къуажэм дэт курыт школыр, иужьклэ и цлэныгъэм щыхигъэхуаш Псыхуабэ дэт еджаплэ нэхъыщхьэхэм ящыщ зым.

Нэхъыжхэм ягъуэта дэрэжэгъуэм зыкыл пэбдзых хьунукукым Залымбэч и анэкыилъху Заринэ (ар Мэсейхэ я нысэщ) и дэльху закъуэм папщлэ и гум щыщлэ гурыщлэхэри. Абыхэм я гъусэу Залымбэч и ехьулэныгъэхэм ирогушхуэ Шагырхэ я нысэ цыкылу Нини, унагъуэ-щлэм къащлэуэ а къуэ цыкылухуэ Сэ-лимрэ Самиррэ, япхьу цыкылу Эмелинэ сымэ. Шлалэ цыкылухэм шапхьэ яхуохуэ я адэр, ахэри хуейщ абы ешхуэ Хэкум и кыышхьэжыклуэ нэс хьуну.

И лыхьылым, блогэхэм мы зэманым япэжыжъэми, адыгэ лъэпкы напэр са-кыу зыхьумэ, къэралым хуэщлэпхьэ къалэн мыттыншыр хабзэрэ нэмысрэ хэлъу, еклиу зэфлэзых Шагыр Залымбэч дохьуэхуэ и къулыкыур узыншэу кырихьэ-плэну, шалъхуа щыналъэм и лъэр угьур-лыгъэкклэ щытригъэуэжыну, нобэ хуэдэу и цлэр фыклэ къалэту куэдэ псэуну. И нэхъыжхэр, лъэпкыыр зэрыгушхуэн, зэрыпэжэн адыгэллэ нэс кыыхэклаши, адэкли и луэхур ефлэклуэну ди гуапэщ.

Хэкум къулыкыу пэж хуэзыщлэ ди щлалэ псори Алыхьым кыитхуиэхумэ. «Лыгъэ щлаплэ лы иклуадэркыым», — жилад адыгэм. А щлалэхэр зыпхыкылэпэщхьэпэхэмрэ зэрэхьэ лыгъэмрэ щлэблэхэм ящыгъушхуэныкым. Апхуэ-дэхэрэщ ныбжыщлэхэм шапхьэу, гъащлэ гуазэу хуагъэлъагъуэхэр.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Щэблэ

НыбжыщІэ хахуэм — медаль

Иджырей щэблэм сыт и лъэныкъуэкІи щапхъэ яхуэхун Іуэху дахэ ищІащ Адыгэ-Хъэблэ къуажэм щыщ, зи ныбжыр илъэс 15-м ит Темырдащ Алан.

Абы кыкыуэкІа лыгъэмрэ хахуагъэмрэ кыпэкІуащ Урысей Федерацим и Федеральнэ ЗэІушІэм ФедерацимкІэ и Советым кыбгъэдэкІа, «За проявленное мужество» медалыр.

Гъэмахуэу, Алан псы Іуфэм зыщигъэ-псэхуу Іусу, гуо-кІий макъ кызэхихащ, икІи, псым зыгуэр зэритхъэлэр зэуэ кыгурыуащ. Тэлаі кІэщІкІэ щІалэр псым хэпкІэри, гузэвэгъуэ ихуа сабийр кы-хихыхащ.

Алан мычэнджащэу, хахуэу, псынщІэу псым зэрыхэлъам и фыщІэкІэ цыхур къелаш, сабийр анэ-адэм узыншэу къа-Іэрыхъэжаш.

Апхуэдэ лыхыжыгъэр кыхилъытэ-кІэрэ, Къэрэшей-Черкес Республикэм и Іэташхъэ Темрезов Рэшид унафэ кыхъащ еджакІуэ ныбжыщІэм «Юный спасатель Карачаево-Черкесии» фІэщыгъэцІэр хуагъэфэщэн.

Адыгэ-Хъэблэ курыт еджапІэм и 9-нэ классым щеджэ Алан ищІа Іуэхуфым ирогушхуэ ныбжыщІэр зыщыпсэу къуажэм дэхэри, щІалэ хахуэм деджэ-хэри.

Апхуэдэу, Алан кыхуагъэфэща, «За проявленное мужество» медалыр, сау-гъэт лъапІи щыгъуу иджыблагъэ еджа-пІэм кыщызэрагъэпэща дауэдапщэ иным щІэту ныбжыщІэм ІэщІилъхъащ УФ-м и Федеральнэ ЗэІушІэм КъЧР-м кыбгъэдэкІу хэт сенатор Къзэнокъуэ Кърым.

Сенаторым фыщІэ ин хуищІащ ныб-жыщІэ хахуэм, шынэ имыщІэу, и гъащІэ щымысхыжу псым итхъэлэ сабийр кызэрыргъэлам папщІэ. ЖІащ дзы-щыпсэу лыщыгъуэм хэкупсагъэр, фыльагуныгъэр, дэлэпыкъуэгъу хуэны-къуэм зыщІэгъэкъуэныр цыхум нэхъы-щхъэ дыдэу хэлъын хуей хъэлщэнхэм зэращыщыр. Лыгъэ хэлъу ныбжыщІэр зыгъасэ анэ-адэми, еджапІэм щрагъэ-кІуэкІ гъэсэныгъэ лэжыгъэми мы Іуэхум деж мыхъэншхуэ зэралэм сенаторыр кытэпсэлъыхъащ. ИкІи, фыщІэ ин псо-ми яхуищІащ.

КъЧР-м и МЧС-м и унафэщІ, генерал Голоколенко Александр Алан щІыхъ тхылърэ саугъэтрэ хуигъэфэщащ. Кы-хигъэщаш ныбжыщІэм лыгъэ ин зэры-зэрихъар. «Дрогушхуэ ди сабийхэм, балигъхэм яхуэфащэ Іуэхушхуэхэр зэрызэфІахыфым папщІэ!» — кыхигъэ-щаш къулыкыушІэм.

БЭЗДЖЭН Л.

«ДЫЗЭМЫЩХЬМИ, ДЫЗЭХУЭДЭЩ!»

Карачаевск къалэм дэт, Алиев Умар и цІэр зезыхъэ Къэрэшей-Черкес къэрал университетым кыщапщытэжаш «Мы разные, но равные» зи фІэщыгъэцІэ XII Хэгъуэгъуэпх ІэщІагъэ зэпеуэр.

ченко Иннэ, абы и къуэдзэ Бэчыжъ Фа-тимэ, КъЧкыУ-м и ректор Узденов ТаусулытІан, егъэджэныгъэмкІэ Урысейпсо Профсоюзым и республикэ къудамэм и пашэ Чотчаевэ Маринэ, нэгъуэщІхэри.

Ищхъэрэ Осетие-Аланием, КъБР-м, АР-м, Шэшэн, Ингуш республикэхэм, Ставрополь крайм, КъЧР-м къабгъэдэкІа егъэджакІуи 9-м утыку кърахъащ я ІэщІагъэ ІэпщІэлъапщІагъыр, ябгъэдэлъ Іуэху зэхэщІыкІыр, щІэныгъэр, ирагъэкІуэкІ къэхутэ-ныгъэ лэжыгъэхэр.

МахуищІэ екІуэкІа зэхъзэхуэм и япэ Іыхъэм зэпеуэм хэтэхэм видео-презентацэ Іэ-малымкІэ утыку кърахъащ зы-щыщ хэгъуэгум и дахагъыр, и гуакІуагъыр, ябгъэдэлъщ ху-гуээфІыгуэхэр.

Етуанэ махуэм — зэпеуэр ІыхытІу ягуэащ. Япэрейр: «визитная карточка» зыфІаща, егъэджакІуэм бгъэдэлъ творче-скэ лъэкІыныгъэхэр, щІэныгъэр кыздыщыгъэлыгъуа Іыхъэщ; етуанэр — «методическая мас-терская» жыхуалэу дерсыр зэ-рырагъэкІуэкІымкІэ мастер-класс егъэджакІуэхэм здыщата Іыхъэщ.

Япэ дакыкыэхэм щыщІэдза-уэ нэрыльагъу хуащ бжыпэр зыубыдыну нэрыбгыщыр. ИкІи, жорим текІуэныгъэр хуигъэфэ-щаш Шэшэн Республикэм щыщ, шэшэныбзэмкІэ егъэджакІуэ Бангачиев Эдик.

Ди республикэм кыбгъэдэ-

кІа, Ищхъэрэ Тебэрды курыт еджапІэм къэрэшейбзэмкІэ щезыгъаджэ Байчоров Ринат кыхагъэщаш «Кавказым и хабзэхэм и хъумакиуэ» номи-нацэмкІэ.

Гуапэ зэрытщыхуэну, хэ-гъуэгъу куэд кызэщІэзыубыда зэпеуэм етуанэ, ещанэ увы-пІэхэр къальэщаш адыгэ-бзэм-кІэ и егъэджакІуэхуэ Къэбэр-дей-Балъкъэрым щыщ Гулажын Маринэ Адыгэ Республикэм кыбгъэдэкІа Мыгу Анжелэрэ. Адыгэ фащэр ящыгъуу, адыгэб-зэр дахэу утыкум кызыхъа ди лъэпкъэгъу бзылхугъэхэм яб-гъэдэлъ щІэныгъэмкІи, зыкыэ-гъэлъэгъуэныгъэхэмкІи жюрир къахъэхуащ, зезыхэри кыхагъэ-щаш.

Абыхэм утыкур зэрагъэдэ-хам адыгэм и пщІэр хуабжыу кылІэтащ. Дригушхуэу дыкы-щІэкІыжаш къуэщ хэгъуэгухэм щыщ ди лъэпкъэгъу егъэджакІуэ-хэм къагъэлъэгъуа ехъулІэны-гъэхэм.

Махуэ псом екІуэкІа зэхъэ-зэхуэр уэрэджыІэ, къэфакІуэ концерт программэкІэ ягъэб-жыфІащ. Зэпеуэм и кІэм абы хэтэхэм саугъэтхэмрэ ФыщІэ тхылъхэмрэ хуагъэфэщащ.

Хэгъуэгъу зэхуэмыдэхэм щыщу къеблэгъа хъэщІэхэми, зэпеуэм хэтэхэми фыщІэ хуащІащ флагъ лъагэ илэу XII Хэгъуэгъу-зэлх ІэщІагъэ зэпеуэр кызэ-зыгъэпэща, КъЧР-м егъэджэны-гъэмрэ щІэныгъэмрэкІэ и Ми-нистерствэмрэ Алиев У. и цІэр зезыхъэ КъЧкыУ-мрэ.

Сурэтым щывольтагъу: **сэмэ-гумкІэ кыщыгъэжъауэ Мыгу-Анжелэ, Бангачиев Эдик, Гулажын Маринэ сымэ.**

АСЛЪЭНЫКЪУЭ
Мадинэ.

Мыбы зыкыщыгъэлыгъуэну лъэкІыныгъэ ялэщ Ищхъэрэ-Кав-каз федеральнэ хэгъуэгумрэ Адыгэ Республикэмрэ анэ-дэлъхубзэмрэ литерату-рэмрэкІэ я егъэджакІуэ нэхъыфІхэм.

Мы зэхъзэхуэр илъэс къэс-кІэ ирагъэкІуэкІ. ИкІи абы и иужьрей зэпеуэм ди хэгъуэгум

щыщым бжыпэр зэрыщиубыдам кыхэкІыу, мыгъэрей зэхъзэхуэм и кызэгъэпэщакІуэ пщэ-рылпыр ди республикэм кылыб-саш.

ЛъэпкъыбзэхэмкІэ егъэджа-кІуэхэм я хэгъуэгъуэпх зэпеуэр хуэунэтІащ лъэпкъхэр зэшэлІэ-ным, бзэм ехъэлІа лъэпощхъэ-

похэр сэтэй щІауэ утыку кы-хъэным, анэдэлъхубзэр егъэ-джыным ехъэлІауэ кыхэкІхъэ-ныгъэ-щІэхэмкІэ зэдэгъуэшэным.

Зэпеуэм и къэпщытэжы-ны-гъэ махуэм абы къэкІуэ-лэщ, уеблэмэ икІэм нэс хэтат КъЧР-м егъэджэныгъэмрэ щІэ-ныгъэмрэкІэ и министр Крав-

Мы гъэр имыкIыжу ди гум къыринахэр!

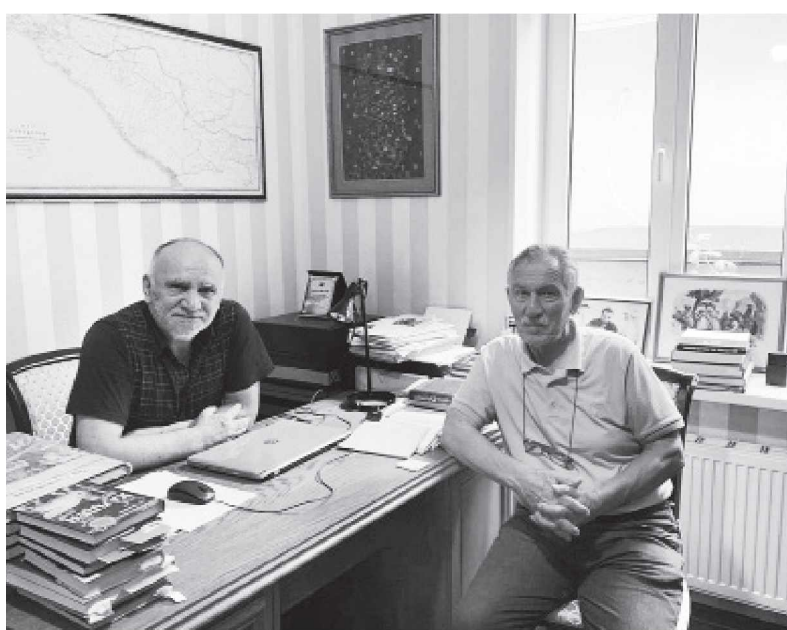
Тыркум кыщидэкI, ди бзэр щызетхъэф газет закъуэ «Жьынэпс газетым», упщIищ кытхуишият.

**2022 гъэр даурэ фигу
къэвгъэкIыжыну?
(ГъэкIыщIауэ)
2023 гъэм даурэ фыпэ-
плгъэр?
Адыгэхэм и къэкIуэным
папщIэ сымт фи нэгъу
кыщIэхъэр?**

Мы упщIэхэм уи ныбжьым, узыхуэныкIуэм, узыпэплъэм, уи гурылхэм, уи лэжыгъэм епхауэ щхъэхуэ-щхъэхуэу пэкIужхэр кIэщIэптхэфынуш.

Сэ си лэжыгъэр зытэхуар, Юнэском кызырэхигъэщымкIэ кIуэдыжыным хуэкIуэ бзэхэм ящыщыу ебж ди бзэр. Гурылуэгъуэ хъуауэ, ди бзэм гъащIэ игъуэтын папщIэ ди Iэ, ди лъэ, ди бзэм кызырэхыкIэ дыхушIокъу, долуатэ, ди лъэпкъэгъухэм зытетыр зыхедгъэщIыкIыну, ягурыдгъэлуэну. Далъэлэсын папщIэ щIэныгъэм фыгъэу кытхуихъа дуней цыхур зэрихъэу зезыпх «бэджыхъ»у слъытэ «интернет» щхъэпIэ тхохъу. Мы гъуэгумкIэ ди лъэпкъэгъухэм дылъэлэсын къудейкыым зетхуэр, дызылъэлэсым дыгурылуэн, дызыгурылуэн хуейш. Нэхъыбэуэ ди лъэпкъэгъухэр щыпсэу щыпIэ щына-лъэхэм щыIэхэм зырахъэ бзэр, зыхэпсэуэхъым и бзэраш. Псоми зырахъэ а щыпэбзэмкIэ дагурылуэфыныр гугъщ. Дэ дызыщыпсэу щыпIэм (Тыркум) и бзэр зетхъэмэ адырей ди лъэпкъэгъухэм ягурылуэнукъым. Псори дызэрызыгурылуэфыну бзэр ди бзэ Адыгэбзэраш.

Жыбгъэм къарабэр щылыгъэм зэрытырипхъэм хуэдэу, щынальгъэм тепхъа ди лъэпкъэгъухэр, кызыдыкIа и щыпIэм (хэку)

нобэкIэ щызыхуэмысыжыфми, зы гупшысэ нэзым, зы ныпщIагъым щызыхуэсу, щызэрыгъуэту, зыдагыгуу псэун хуейш. Узыдзэылыгъынури псоми дызыхуэдэ «бзэ»раш.

Мис сэри сызэлэжъыр бзэраш. Бзэм и ныбжьыр, и къежъапIэр, и зыхэлпыкIэр, езы бзэм «тхыдэ»р зэрыхэлпыжыр. Ди лъэпкъэгъухэм тхылъу яхуэтшияш. Дунейм щыпIэ куэдым хуэдэу, Хэкуми нэсащ. Гурыхъ щытхъуи кыхуащIащ. Мы тхылъыр зэрытха хъуа ди бзэм, ХэкумкIэ щыIэ ди бзэм елэжхэм зыпэгъуэнгъу дищIауэ дызыришэлIащ. Дызыригъэ-цыхуащ.

Мы гъэм, 2022-м, ди бзэгъуу «тхыдэтх», «къэхутакIуэ», «тхакIуэ», «бзэ егъэджакIуэ», «бзэ щIэныгъэ», «гъуазджэ», «журналист», «Хасэ тхъемадэ» хуэдэу щIэныгъэлажъэхэм си

гупшысэр ядэсгуэшыну ХэкумкIэ сыщIащ.

Къабэрдейм сыщыкIуам, сызэрыщыIэр зыхэзыхахэр къакIуэри кыспыгъуэзащ, хэтыр сэ къэзыгъуэтыри сахуэкIуащ. Ахэм ящыщ, тхыдэтх Iээ Унэж Кащиф (тхылъ бжыгъэ куэд зилэ.) КIыхъуу дызэбгъэдэсащ.

Сокъур Валера къэхутакIуэщ. Елэжъуу зыхуихъэса тхылъхэр щыпIэхъэну, зытетищу унэ хуригъэщIащ. ДырихъэщIащ.

Ди тхакIуэ ныбжьыщIэ Iээу итха тхылъхэм яужьыер «Хъэтхэр»ащ. КъакIуэри «къэблагъэ» кыдджылэу, я унэми дезыгъэблагъэр, ди зы цыху гуапэ КъаныкIуэ-Фырэ Анфисэщ.

И кIуэрылхур щIалэ дыдэу дунейм ехыжауэ, дыхуэгъуэн

Адыгэ Хасэ тхъемадэхэр, ди щIалъэ гуапэхэр, Бешто Аслъан тхыдэкIэ ехъэжъа, Нэмыцэ-Урыс зауэр щекIуэкIа, тегъэса сынхэм щыщIэдзауэ а губгъуэ агъуэблагъуэр сигъэлыгъуу махуитIкэ дызэгъусащ.

Табыш Мурат сызыдыщыла унагъуэм накIуэу, бзэ зехъэкIэм хуэлээу, дызэгъуэжэгъуу ЗейкIуэу къуажэм кыщыщIэддзэу уэршэр IэфIым дыхэтэщ.

Бабыгуеи дэс ди кIуэш «ефэнды» ТокмакIэ Ауес, и щхъэгъусэ (Шэт) Марина, си тхылъымы щылуэпсымы, фIэщхъуныгъэми IэфIуу дытепсэ-лыхъуу дызыхэсащ.

Мыхэм псоми дэщыгъуауэ Налщик Тэнащхэ, ЗейкIуэу Токмакхэ я быным хуэдэу, фыщIэ яхуэсщIыу сыщылаш. Мы гъэм сэркIэ гум кIына зы гуапэ IэфIыгъуэ сэ солутэж. Мы теплъэ фэеплхэр (сурэтхэр) си дэ-лэпыкIуэгъуу.

Ауэ сэ сыкыщальхуа Тыркум пандемим къелыу, абы кыIэ-

«гуауэдэх» дызыхуэкIуар 64.000 псалъэ зырыт псалъалъэр зытха ди егъэджакIуэ-тхакIуэ Iээу ХъэщыкIуэ Раяш.

Зы еплъыкIэ щхъэхуэ, езым хухэхауэ зылэжыгъэ зезыхъэ, сыныщI, сурэтыщI Iээу ди гъуазджэлэжъ Цырым Руслан и пэщым дыщыгъэхъэщIащ.

Налщик радиом и нэхъыщхъэ журналист Къудей Лида макъ техыпIэм (студии) дыригъэблагъауэ езым нэгъабэ хуезыгъэхъа тхылъым кIыхъуу дытепсэлыхъыу макъкIэ игъэлуащ.

Бзэм телэжыкI «Джэрэз» щIалэ гупыр зытезыхуа «нэтын» зэгъэпэщыным хуэлээу журналист Шыбызхъуэ Астемыр, гуп нэхъыжъ ди ныбжэгъу Думаныш Аулэдин Джэрэзым дыщагъэхъэщIащ.

пщIэкIа цыхубэр, щэн-щэхуэным егъэлауэ дэкла уасэ (инфляциям) псэуныгъэкIэ гугъу ирегъэхъ.

Къеблагъэну 2023 гъэм зауэншэу, мамыру, узыншэу, гугIэгъуэр цыхугъэм кыхуи-хъыну дыщыгугъуу дыпоплъэ.

Дунейм щхъэхуэ щыпIэхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъухэми, «бэджыхъу» слъытэ мы щIэныгъэ IэщIагъэ «интернет»кIэ зыригъэблагъуу, зэрыгъуэтыжу, зэрыщыыхужу, я гугъэхэр зыфэуэжауэ, я гурылхэр IэфIуу зыхуауатэу, щыпIэ щхъэхуэхэм щыпсэу я нэри, я гури кызыдыкIа щыпIэу «Хэку»мкIэ гъэзауэ зы псэуныгъэ кытхуихъыну дыпоплъэ. ЩIэныгъэр ди гъуэгъу гъэлагъуэу...

ТОКМАКЪ Айдын.

Театрэр, щыIэныгъэр

Лъэхъаным игъуаз

(ИкIэух).

Артистхэу Хьуадэкъо Азэмат, Тхьэкъуахъо Мэрджанэт, Тхьаркъохъо Теуцожь, Ахьмэт Артур, Бэгъушъэ Анзор, Жьудэ Аскэрбий, Болэкъо Адам, Дамалые Казбек, УдыкIэкIэ Ислъам, Хьакъуй Анзаур, Джолэкъо Рэщид, Зыхъэ Зуралбий, нэмыкIхэм тарихъым, мамырныгъэм игъэпытэн, уилъэпкъ ичыгу бгъэлъэпIэным, шүлэгъу къабзэм изехъан яхьылIэгъэ къэгъэлъэгъоным рольхэр къыщашыгъэх.

Спектаклэм еплъыгъэхэ Лылуужь Адам, Шэуджэн Налмэс, Хьот Юныс, Мэщфэшлү Нэдждэт, фэшъхьафхэм адыгабзэкIэ тхыгъэ пьесэр агу рихъыгъ. Орэдъыло цIэрылоу Быштэкъо Азэмат апэрэу къэгъэлъэгъоным еплъыгъ. Спектаклэм Iоф дэзышлагъэхэм лъэшэу афэраз. Къэгъэлэгъоныр тIэклү бгъэкIэкIын плъэкIыштэу зылыгъэхэрэм талукIагъ.

Псэлыхъохэр

ЗэлъашIэрэ драматургэу Мамый Ереджыбэ ытхыгъэм техыгъэу режиссерэу КIурашынэ Аскэрбий ыгъэуцугъэ «Псэлыхъохэр» жьы хьурэп. Лъэпкъ театрэм изал тIысыпIэ нэкл имылэжъэу искусствэр зышлогъэшIэгъонхэр еплъыгъэх. Адыгэ къуаджэхэм, еджапIэхэм къарыкIыгъэхэр зэхэхэм щытлэгъугъэх. Театрэм иныбджэгъушлужэу СтIашь Юрэ, ЦыкIушъо Аслъан, студентхэм, Правительствэм икIулыкIушIэхэм язэфхысыжъхэм къахагъэщыгъ зэкIэ артистхэм ярольхэр дэгъоу къызэрашырэр.

ЩыIэныгъэм къыхэхыгъэ комедийер щхэнэу гъэпсыгъэ. Шүлэгъум, IофшIэным, цыф зэфыщытIэкIэхэм, унагъом игъэпытэн афэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъоным артистхэу З. Зыхъэм, М. Куканэм, Ж. Даурым, С. Кушъум, М. Зыхъэм, А. ХьатхьакIумэм ярольхэм екIолIэкIэ хэхыгъэхэр афашыгъэх. Спектаклэр къэшлыгъошIоу щытIэп. Артистхэм сэнэушъыгъэу ахэлыр агъэфедэныр къадэхъугъэу тэлъытэ.

ЯмэфэкI агъэдэхагъ

1937-рэ илъэсым, жьоныгъуакIэм и 26-м Адыгэ къэралыгъо драматическэ театрэр зэхашагъ. Театрэм иапэрэ директорыр Цынджые щыщэу Цэй Ирахим. Ащ ытхыгъэу «КъокIас» зыфи-

Iорэм техыгъэ спектаклэр артистхэм апэрэу къагъэлъэгъуагъ.

Москва, Ленинград, нэмыкIхэм ащеджэгъэ артистхэм Адыгеим итеатрэ лъэлсэшлү фашыгъ.

Хэгъэгу зэошхор къызежъэм, хьулпыгъэ артистхэр пым пэуцугъэх, Iашэр алыгъэу пхъашэу зэуагъэх. 1958-рэ илъэсым театрэм илофшIэн ригъэжъэжъыгъ.

2001-рэ илъэсым ГИТИС-м икIутамэ Мыекъуапэ къыщы-зэуахыгъэу театрэм ищыкIэгъэ кадрэхэр шагъэхъазырых. Хэгъэгу, Дунэе фестивальхэм театрэр ахэлэжъагъ, щытху-цIэхэр къащыдихыгъэх. Тыркуем зэрэщыIагъэр, адыгабзэм изэгъэшIэн, игъэфедэн афэгъэхьыгъэу къэгъэлъэгъонхэу театрэм зэхышагъэхэр щыIэныгъэм хэ-кIуакIэхэрэп.

2007-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм и Правительствэ иунашъокIэ «Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театр» ар хьугъэ, апэрэ директорым ыцIэ театрэм фаусыгъ.

АР-м и Лъэпкъ театрэ илъэс 85-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ зэхэхэр гъэшIэгъонэу кIуагъэ. Театрэм тарихъ гъогоу къыкIугъэр къыщалотат. Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иминистрэ игуадзэу Кушъу Светланэ, АР-м итеатрэхэм ялофшIэхэм я Союз итхьаматэу Зыхъэ Заурбий

Урысыем итеатрэхэм ялофшIэхэм я Союз ипащэу Александр Калягиным ишIуфэс тхылъ зэхэхэм къыщеджагъ.

ЕгъэжъапIэм ипытанIэхэр

Театрэм ипчыхъэзэхэхэе щагъэфедэгъэ нэрылэгъу IэпыIэгъухэм уагъэгъуазэ. Экранышхоу сценэм къыщызэуахыгъэм артистхэм, театрэм илофшIэн лъызыгъэкIотагъэхэм ясурэтхэр къагъэлъэгъуагъэх, дискым тетхагъэхэу бэмэ амакьхэр зэхэхэм щылуфгъэх.

Цэй Ибрахим, ХьакIэкIэ Аслъанбэч, Цэй Унае, Лыбзыу Сарэ, Ахэджэго Мэджыдэ, Мышъэ Ереджыбэ, ПэрэныкIэ Чатибэ, Мурэтэ Чэпай, Устэкъо Мыхьутарэ, КIыкI Юрэ, ТхьэкIумэщэ Налбий, Къуекъо Налбий, Хьурымэ Марыет, КIурашынэ Фатимэ, Жэнэ Нэфсэт, Ацумыжъ Тембот, фэшъхьафхэм театрэр агу къызэригушылыкIырэр къыхагъэщыгъэ рольхэр къызэрашыщыгъэхэм, ягруппысэхэм щыIэныгъэм нахъ куоу ухашэ.

Пчыхъэзэхэхэм гушыIэ фабэхэр къыщылуагъэх артисткэ цIэрылоу Зыхъэ Мэлайчэт. ЗэлъашIэрэ артисткэу Уджыхъу Марыет «Шыгыжъыем» щигъэсэрэ кIэлэцIыкIухэм ащыщхэм искусствэр сэнэхъат афэхъуштэу плытэ хьушт. Урыс драматическэ театрэм илофшIэхэр Лъэпкъ театрэм къыфэгъушIагъэх.

Адыгэ Республикэм, Къэбэртэе-Балъкъарым, Къэрэщэе-Шэрджэсым язаслуженнэ артистэу Быштэкъо Азэмат, Адыгеим язаслуженнэ артисткэу Даутэ Сусанэ, Бэгъ Нурбийрэ Мырзэ Дзэпшрэ ягушыIэхэм атыхыгъэ оредхэу «Зыгъэгусэр», «Джары шүлэгъур зыфадэр» зыфилохэу АнзоркIэ Чеславрэ ГъонэжыкIэ Аскэррэ аусыгъэхэр къауагъэх.

ТэхьутэмкIэе районым иансамблэхэу «Адыгэхэр», «Уджыр» концертным хэлэжъагъэх.

Артисткэ цIэрылоу Кушъу Светланэ, нэмыкIхэм театрализованнэ едзыгъохэр къашыгъэх.

Театрэм итарихъ, инеушрэ мафэ афэгъэхьыгъэу АР-м и Лъэпкъ театрэ ихудожественнэ пащэу, Адыгеим искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофшIэшхоу Ацумыжъ Рустам зэхэхэм къыщыгушылагъ. Зэхэхэм хэлэжъагъэхэр гушыIэгъу зэфэхьугъэх, нэпэеплэ сурэтхэр атырахыгъэх.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Редактор пхъаIэхэр:

МЭШЛЭКЪО Саид
ЖЫЛАСЭ Заурбэч
АБЫДЭКЪО
Люсанэ

Зэхэзыщагъэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащысэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэгъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министрствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэло-рышIанI, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ 23-00916

Зыщыхаутырэр:

ОАО-у «Полиграф-ЮГ»,
385000,
кI. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр, 268

Редакционер зыдэщыIэр:

385000, кI. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор
пхъаIэм игуадзэ —
52-49-44, пшъэдэкIыжъ зыхьырэ
секретары — 52-16-77.
E-mail: adyvoice@mail.ru

Пчыгъэр

4654
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2283